

YAPON TILINI O‘QITISHDA NAZAZRIY TADQIQOTLAR

assistent **A.I.Musayeva**

O‘zbekiston davlat jaxon tillari universiteti

Annotatsiya. Maqolada yapon tilini o‘qitishda nazariy izlanishlar, rivojlanish tarixi va hozirgi holati xaqida so‘z boradi. Shunigdek, O‘zbekiston yaponshunosligida madaniyatlararo ta’lim konsepsiyalari yoritilgan.

Kalit so‘zlar: *Lingvodidaktika, Kommunikativ yondashuv, Integrativ usul, Interfaol o‘qitish, Madaniy kontekst.*

Аннотация. В статье рассматриваются теоретические исследования, история развития и современное состояние преподавания японского языка, а также концепции межкультурного образования в японоведении Узбекистана.

Ключевые слова: *Лингводидактика, коммуникативный подход, интегративный метод, интерактивное обучение, культурный контекст.*

Annotation. The article examines theoretical research, history of development and current state of teaching Japanese language, as well as concepts of intercultural education in Japanese studies in Uzbekistan.

Key words: *Linguodidactics, communicative approach, integrative method, interactive teaching, cultural context.*

XX asr oxiri va XXI asr boshlarida [1,2] lingvodidaktika sohasida kommunikativ yondashuv, integrativ va interfaol usullar keng qo'llanila boshlandi. Ayniqsa, yapon tilini o'rganish jarayonida madaniy kontekstni hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi natijasida onlayn platformalar, mobil ilovalar va multimediya vositalari ta'lim jarayoniga keng joriy etilmoqda.

O‘zbekiston yaposhunosligi nafaqat yapon tili sohasidagi nazariy tadqiqotlar, balki ushbu tilni amaliy o‘qitish bo‘yicha ham uzoq yillik va barqaror maktabga ega. Aytish mumkinki, hozirgi vaqtda O‘zbekistonning aksariyat oliy o‘quv yurtlarida yapon tili amaliy fan sifatida o‘rganilmoqda. Yapon tilini o‘qitish o‘rganilayotgan asosiy fanlar bilan uzviy bog‘liq holda, shuningdek, bitiruvchilarning kelajakdagi kasbiy faoliyati inobatga olingan holda olib boriladi.

XX asrning 90-yillaridan boshlab O‘zbekiston yaponshunosligida madaniyatlararo ta’lim konsepsiyalari ishlab chiqila boshlandi va amaliyotga joriy etildi. Ushbu konsepsiyalar yapon tilini o‘qitish maqsadlari sifatida quyidagi bosqichlarga bo‘linadi:

1. Madaniyatlararo ta’lim yo’nalishli bilimlarni egallash ma’nosida: bu bosqichda madaniy muhitning o’ziga xos jihatlari, ijtimoiy xulq-atvor shakllari, kundalik hayotda ahamiyatga ega bo’lgan turli urf-odat va an’analar o’rganiladi.

2. Madaniyatlararo ta’lim o’z madaniyatidan farqli bo’lgan yo’nalish tizimlari bilan tanishish ma’nosida: bu jarayonda ijtimoiy normalar, qadriyatlar, shaxslararo munosabatlar va e’tiqodlar o’rganiladi. Boshqacha qilib aytganda, yapon ijtimoiy makonining tushunilishi, uning ierarxik tuzilishi va Rossiya madaniyatidan farq qiluvchi jamoaviy mentaliteti o’zlashtiriladi.

3. Madaniyatlararo ta’lim turli xulq-atvor va harakatlar sxemalarini madaniy an’analarga muvofiq muvofiqlashtirish ma’nosida: har ikkala madaniyatda mavjud bo’lgan xulq-atvor qoidalari va shakllari turli vaziyatlarda to’g’ri talqin qilinishi va qo’llanilishi kerak.

4. Madaniyatlararo ta’lim o’rganilayotgan til mamlakatining madaniyatini umumiy tushunish va bilish ma’nosida: bu bosqichda madaniyatni tez va ravon o’zlashtirish hamda real yapon hayotiy kontekstida to’g’ri munosabat bildirish uchun tajriba va amaliyot orqali tasdiqlangan umumiy qoidalar, strategiyalar va texnikalar ishlab chiqilishi nazarda tutiladi.

Talabaning ehtiyoji chet tilini o’rganish bo’yicha oldiga qo’ygan maqsadlari, kelajakda ushbu tilni ishlatish zarurati, tilni muayyan darajaga qadar o’zlashtirish istagi va o’rganish muddati bilan tavsiflanadi. Shunday qilib, o’qituvchining talabaning tayyorgarlik darajasi va uning niyatlarini tushunishi nafaqat o’qitish metodikasini va o’quv materiallarini tanlash, balki butun ta’lim kursini tuzish uchun ham zarur shart hisoblanadi [3].

Shuningdek, ta’lim jarayonida ona tili yapon tili bo’lgan mutaxassis ishtirok etishi yoki yo’qligi ham muhim ahamiyatga ega. Bu borada samarali ta’lim berish uchun o’qitish jarayonining turli jihatlari taqsimlash tavsiya etiladi. Masalan, ona tili yapon bo’lgan mutaxassis kasbiy kommunikatsiya darslarini olib borishi mumkin, rus tilida so’zlashuvchi o’qituvchi esa grammatik qoidalarni batafsil tushuntirishga e’tibor qaratishi maqsadga muvofiq bo’ladi. Bu ayniqsa boshlang’ich daraja uchun dolzarb hisoblanadi.

Yapon tilini o’qitish bo’yicha o’quv materiallarini ishlab chiqishda qo’llaniladigan tamoyillar va metodlarni hisobga olgan holda, har bir darsni puxta tahlil qilish, strukturaviy jihatdan to’g’ri shakllantirish va mazmunini to’ldirish muhim ahamiyat kasb etadi. Yapon tilini o’qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ham muhim rol o’ynaydi.

Shuningdek, olingan bilimlarni samarali mustahkamlash va ularning amaliy qo’llanilishini adolatli baholash ham muhim jarayonlardan biri hisoblanadi. Har qanday o’quv materialini tanlash yoki yaratish jarayoni bevosita o’qituvchining roli bilan bog’liq bo’lib, bu rol quyidagilarni o’z ichiga oladi:

- O’quv muhiti va talabalarni doimiy tahlil qilish va baholash
- Shaxsiy malaka va ko’nikmalarni doimiy ravishda rivojlantirish
- Samarali va qiziqarli darslar hamda ta’lim dasturlarini ishlab chiqish

5-Iyun, 2025-yil

Shunday qilib, yapon tilini o‘qitish jarayonida yaxshi tuzilgan materiallar va o‘qituvchining malakali yondashuvi talabalar uchun samarali va qiziqarli ta’lim jarayonini yaratishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Лазарева Д. С. Японияда япон tilini chet tili sifatida o‘qitishning yangi yondashuvlari haqida // Yapon tili. Yapon tilini o‘qitish metodikasi. M.: VShE, 2010. B. 71–77.
2. Mariko Matsuura, Akimi Fukuike, Maiko Kono, Kayo Yoshida. Nihongo Ondoku Toreningu (Yapon tilida ovoz chiqarib o‘qish mashqlari). Tokio: Asuku Shuppan, 2014. 175 b.
3. Moji Goi-o Oshieru (Alifbo va leksikani o‘rgatish) / Yapon jamg‘armasi. Tokio: Hitsudzi Shobō, 2016. 123 b.; T.

Global
Science
Publication